

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı – Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Ahmet ÖZKAN tarafından hazırlanan “İlkokul ve Ortaokul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyi (Denizli İli Pamukkale ve Merkezefendi İlçe Örneği)” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ali Rıza ERDEM
Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... /...../ 2016 tarih vesayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ramazan BAŞTÜRK
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi alanında tezsiz yüksek lisans yapma sürecinde özveri ile uğraşan ve yaşama yaklaşımıyla bizlere örnek olan, bilgisini ve deneyimlerini her zaman cömertçe bizlerle paylaşan hocam Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĐEN' e,

Bizleri “Örgütsel Davranış” alanıyla tanıştıran, araştırmamın her aşamasında değerli görüş ve eleştirileriyle beni yönlendiren, rehberliğini, zamanını ve bilgisini esirgemeyen değerli hocam- danışmanım Prof. Dr. Ali Rıza ERDEM' e,

Yüksek Lisans Eđitimimim boyunca bilgilerinden yararlandığım, derslerime giren bütün hocalarıma,

Ekonomik ve sosyal hiçbir yardımı esirgemedен yanımda oldukları, kendilerine ayırmam gereken zamanı yüksek lisans için kullanmama karşın desteklerini esirgemeyen eşim Fatma ÖZKAN' a, sevgili oğlum Yasin Eren' e,

Tüm kalbimle teşekkür ederim.

Ahmet ÖZKAN

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Ahmet ÖZKAN

ÖZET

İLKOKUL VE ORTAOKUL YÖNETİCİLERİNİN MESLEKİ TÜKENMİŞLİK DÜZEYİ (DENİZLİ İLİ PAMUKKALE VE MERKEZEFENDİ İLÇE ÖRNEĞİ)

Ahmet ÖZKAN

Bu araştırmada, ilkokul ve ortaokullarda görev yapan eğitim yöneticilerinin görüşlerine göre okul müdür ve müdür yardımcılarının mesleki tükenmişlik düzeyleri ve tükenmişlik düzeylerinin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, okul türü ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Araştırmada “tarama modeli” kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2015–2016 eğitim-öğretim yılı Denizli ili Merkezefendi ve Pamukkale merkez ilçelerinde görev yapan ilkokul ve ortaokul yöneticileri oluşturmaktadır. “Rastgele örnekleme” yöntemiyle seçilen 300 ilkokul ve ortaokul yöneticisine ulaşılarak veriler toplanmıştır. Ölçek sorularının tamamına cevap veren 290 ilkokul ve ortaokul yöneticisidir. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı; “Kişisel Bilgi Formu” ve “Maslach Tükenmişlik Ölçeği” olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0,712 olarak bulunmuştur.

Araştırmaya katılan yöneticilerin büyük çoğunluğunun erkek, lisans mezunu, ortaokul yöneticisi ve kıdemlerinin 11-15 yıl ve üzerinde olduğu görülmüştür. İlkokul ve ortaokul yöneticilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin “Bazen” düzeyinde olduğu ve okul yöneticilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin değişken olduğu duruma göre farklılık gösterdiği söylenebilir.

Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinde İlkokul ve ortaokul yöneticilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerine ilişkin en az katılım gösterdikleri önermenin ($X=0,72$) ortalama ile “Bu işe girdiğimden beri, insanlara karşı daha duyarsız oldum.” maddesine “Hiçbir zaman” şeklinde görüş bildirdikleri görülürken; en fazla katılım gösterdikleri önermenin ise ($X= 3,13$) ortalama ile “Hizmet verdiğim kişilerle birlikte, kolaylıkla rahat bir ortam oluşturabiliyorum.” maddesine “Çoğu zaman” şeklinde katılım gösterdikleri görülmüştür. Buradan ilk ve ortaokul eğitim yöneticileri hiçbir zaman insanlara karşı duyarsız olmadıkları; çoğu zaman ise hizmet verdiği kişilerle birlikte kolaylıkla rahat bir ortam oluşturdukları söylenebilir.

Okul yöneticilerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin yaş ve çalışılan okul türü değişkenlerine göre farklılık gösterdiği ancak cinsiyet, eğitim düzeyi ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Mesleki tükenmişlik, okul yöneticileri, görüş, tükenmişlik düzeyi, faktörler

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
PROJE ONAY SAYFASI -----	iii
TEŞEKKÜR -----	iv
ETİK BEYANNAMESİ -----	v
ÖZET -----	vi
İÇİNDEKİLER -----	viii
TABLOLAR DİZİNİ -----	xi
BİRİNCİ BÖLÜM – GİRİŞ -----	1
1. Giriş -----	1
1.1. Problem Durumu -----	2
1.1.1. Alt Problemler -----	2
1.2. Araştırmanın Amacı -----	3
1.3. Araştırmanın Önemi -----	3
1.4. Sayıtlar -----	3
1.5. Sınırlılıklar -----	3
1.6. Tanımlar -----	4
İKİNCİ BÖLÜM - ALAN YAZIN TARAMASI -----	5
2.1. Tükenmişlik (Burnout) Kavramının Tanımı -----	6
2.2. Tükenmişlik Kavramının Gelişimi -----	8
2.3 Tükenmişlik Sürecinin Gelişimi -----	8
2.4. Tükenmişliğe Etki Eden Faktörler -----	9
2.4.1. Bireysel Faktörler -----	9
2.4.2. Örgütsel Faktörler -----	10
2.5. Tükenmişliğin Belirtileri -----	10
2.5.1. Fiziksel Belirtiler -----	10
2.5.2. Psikolojik / Ruhsal Belirtiler -----	11
2.5.3. Davranışsal Belirtiler -----	11
2.6. Tükenmişliğin Sonuçları -----	12
2.7. Tükenmişlik Modelleri -----	13
2.7.1. Chernis Tükenmişlik Modeli -----	13

2.7.2. Edelvich ve Brodsky Tükenmişlik Modeli -----	13
2.7.3. Pines Tükenmişlik Modeli -----	16
2.7.4. Pearlman ve Hartman Tükenmişlik Modeli -----	16
2.7.5. Meier Tükenmişlik Modeli -----	18
2.7.6. Suran ve Sheridan Tükenmişlik Modeli -----	19
2.7.7. Maslach Tükenmişlik Modeli -----	23
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM -----	28
3.1. Araştırmanın Modeli -----	28
3.2. Evren ve Örneklem -----	28
3.3. Veri Toplama Aracı -----	30
3.4. Verilerin Analizi -----	31
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - BULGULAR ve YORUM -----	32
4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular -----	32
4.1. 1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular -----	32
4.1. 2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular -----	35
BEŞİNCİ BÖLÜM - TARTIŞMA VE ÖNERİLER -----	39
5.1. Tartışma -----	39
5.2. Sonuç -----	39
5.3. Öneriler -----	42
KAYNAKÇA -----	43
EKLER -----	45
Özgeçmiş -----	48

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. Yöneticilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	29
Tablo 3.2. Yöneticilerin Öğrenim Düzeyi Dağılımı	29
Tablo 3.3. Yöneticilerin Öğrenim Düzeyi Dağılımı	29
Tablo 3.4. Yöneticilerin Çalışma Süresine Göre Dağılımı	30
Tablo 4.1. İlkokul ve Ortaokullarda Görev Yapan Yöneticilerin Görüşlerine Göre Okul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerine İlişkin Bulgular	32
Tablo 4.2 İlkokul ve Ortaokul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyi Konusundaki Görüşleri Görüşlerinin “Yaş”a Göre Analizi	35
Tablo 4.3 İlkokul ve Ortaokul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyi Konusundaki Görüşleri Görüşlerinin “Cinsiyet”e Göre Analizi	36
Tablo 4.4 İlkokul ve Ortaokul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyi Konusundaki Görüşleri Görüşlerinin “Öğrenim Düzeyi”ne Göre Analizi	37
Tablo 4.5 İlkokul ve Ortaokul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyi Konusundaki Görüşleri Görüşlerinin “Okul Türü”ne Göre Analizi	37
Tablo 4.6 İlkokul ve Ortaokul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyi Konusundaki Görüşleri Görüşlerinin “Mesleki Kıdemi”ne Göre Analizi	38